

guaranteeing the food security of the state due to the synergy of agricultural science, IT sector and production.

Keywords: digital platforms, lifelong learning (Life-long learning), food security, agro-industrial complex (AIC), post-war recovery, microlearning, technology transfer, integration of science and production, precision agriculture.

УДК 351.863

DOI 10.31521/978-617-7149-94-0-99

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Бурковська А.В., канд. екон. наук, доцент

Миколаївський національний аграрний університет

<https://orcid.org/0000-0003-4158-1721>

Пекера А.В., аспірант

Миколаївський національний аграрний університет

<https://orcid.org/0009-0001-4074-1714>

Анотація: Розглянуто фінансові аспекти забезпечення продовольчої безпеки в Україні через застосування форвардних контрактів, агрострахування та програм державного співфінансування. Проаналізовано виклики, пов'язані з коливанням ринкових цін, нестачею інвестицій та ризиками військових та природних катастроф, а також перспективи розвитку аграрного сектору через модернізацію виробництва, залучення міжнародної допомоги та ефективне управління фінансовими ресурсами. Показано, що інтегроване використання фінансових інструментів здатне зменшити економічні втрати та підвищити надійність постачання продуктів харчування.

Ключові слова: продовольча безпека, фінансові інструменти, форвардні контракти, агрострахування, державне співфінансування, аграрний сектор, економічні ризики.

Постановка проблеми. Фінансові аспекти забезпечення продовольчої безпеки в Україні мають надзвичайне значення в умовах сучасних викликів, пов'язаних із глобальною нестабільністю ринків, війною та змінами клімату. Забезпечення стабільного постачання продуктів харчування потребує значних ресурсів, адже виробництво, зберігання, логістика та підтримка фермерських господарств потребують не лише технічних знань, а й постійного фінансового забезпечення. Одним із ключових викликів є нестача інвестицій у сільське господарство, що обмежує модернізацію виробництва, впровадження нових технологій і підвищення ефективності аграрного сектора. Крім того, фінансова нестабільність та коливання валютних курсів створюють додатковий ризик для планування довгострокових проектів у аграрній сфері.

Виклад основного матеріалу досліджень. У сучасних умовах фінансова підтримка продовольчої безпеки в Україні потребує інтегрованого підходу, що

поєднує державні ресурси, приватні інвестиції та міжнародну допомогу. Держава може сприяти стабільності через механізми страхування врожаю, гарантування кредитів для агровиробників та створення стратегічних резервів продуктів, що зменшує ризик різких цінових коливань на ринку [1]. Проте ефективність таких заходів залежить від прозорості управління та здатності швидко реагувати на надзвичайні ситуації, зокрема наслідки військових дій або природних катастроф.

Важливим аспектом є інвестиційна привабливість аграрного сектору. Модернізація виробництва, впровадження інноваційних технологій зрошення та цифрових платформ для моніторингу врожаю вимагає значних фінансових вкладень, але водночас підвищує ефективність і стійкість сектору до зовнішніх ризиків. Залучення міжнародних фондів і партнерств відкриває можливості для отримання не лише фінансових ресурсів, а й технологій та знань, необхідних для оптимізації виробничих процесів [2].

Особливу роль відіграє фінансова стратегія агропідприємств, адже будь-який проект, пов'язаний із вирощуванням, зберіганням і реалізацією продуктів харчування, залежить від планування бюджету, управління витратами та оцінки ризиків. Це особливо актуально в умовах коливання цін на енергоресурси, транспортні витрати та глобальної нестабільності ринків продовольства [3]. Застосування фінансових інструментів, таких як форвардні контракти, агрострахування та програми державного співфінансування, може значно зменшити економічні втрати та підвищити надійність постачання продуктів.

Форвардні контракти дозволяють виробникам заздалегідь фіксувати ціну на продукцію, що дає змогу планувати доходи та зменшувати вплив коливань світових ринкових цін [2]. Це особливо важливо в умовах глобальної нестабільності та високої волатильності цін на зернові, олійні культури та овочі, адже фермер отримує гарантію реалізації врожаю за заздалегідь визначеною вартістю, що зменшує фінансові ризики та стимулює інвестиції у модернізацію виробництва.

Агрострахування є ще одним ключовим механізмом захисту економічних інтересів фермерів. Воно дозволяє компенсувати збитки у випадку несприятливих погодних умов, шкідників чи інших непередбачуваних подій, що можуть призвести до втрати врожаю. Впровадження державних програм страхування, підтриманих субсидіями, робить цей інструмент доступним для малих і середніх агровиробників, що підвищує їхню стійкість до кризових ситуацій і сприяє стабільності продовольчого ринку [3].

Програми державного співфінансування є ще одним ефективним інструментом управління фінансовими ризиками. Вони дозволяють фермерам отримати часткове покриття витрат на купівлю техніки, модернізацію складських приміщень або запровадження нових технологій, що підвищує ефективність виробництва і зменшує економічні втрати [2]. У комплексі ці фінансові інструменти формують систему, яка не лише підтримує окремого виробника, а й підвищує надійність постачання продуктів харчування на національному рівні.

В Україні вже існують приклади ефективного застосування даних фінансових інструментів. Наприклад, великі агрохолдинги використовують

форвардні контракти для експорту зернових культур, що дозволяє їм зафіксувати прибуток ще до збору врожаю. Це дає змогу планувати фінансові потоки, інвестувати в закупівлю сучасної техніки та технологій зрошення, а також гарантує постачання продукції на внутрішній ринок навіть у періоди глобальних цінових коливань [1]. Малим і середнім фермерським господарствам допомагає агрострахування, яке компенсує втрати врожаю через посуху, повені або ураження шкідниками [3].

Програми державного співфінансування сприяють модернізації виробництва та збільшенню обсягів зберігання продукції. Наприклад, субсидії на придбання зерносховищ або сучасної техніки дозволяють фермерам зберігати врожай у належних умовах, зменшувати втрати і забезпечувати стабільну логістику до споживача [1]. Це необхідно для забезпечення продовольчої безпеки в періоди воєнних дій, коли ризики руйнування інфраструктури або обмеженого доступу до ринків суттєво зростають.

Таким чином, фінансові аспекти продовольчої безпеки в Україні формують основу стабільного розвитку аграрного сектору та економічної стійкості країни. Виклики, пов'язані з нестачею інвестицій, ризиками військових та природних катастроф, а також коливанням ринків, вимагають комплексного підходу, що поєднує державну політику, приватні інвестиції та міжнародну підтримку. Перспективи полягають у модернізації виробництва, оптимізації фінансових механізмів та забезпеченні ефективного управління ресурсами, що в підсумку сприятиме зміцненню продовольчої незалежності та економічної безпеки України.

Висновки. Отже, фінансові аспекти забезпечення продовольчої безпеки в Україні поєднують виклики внутрішньої нестабільності та зовнішніх ризиків із необхідністю ефективного використання ресурсів. Перспективи розвитку цього сектору пов'язані із вдосконаленням фінансових механізмів, модернізацією виробництва та залученням інвестицій, що в комплексі здатне зміцнити продовольчу стійкість країни і зменшити її залежність від зовнішніх факторів.

Список використаних джерел

1. Шибаніна О., Бурковська А., Лункіна Т., Бурковська А. Глобальні аспекти продовольчої безпеки у світі: економічні виміри. *Modern Economics*. 2023. № 38. С. 178-185. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V38\(2023\)-27](https://doi.org/10.31521/modecon.V38(2023)-27).
2. Клименко Н. Г. Забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану: стан, проблеми, перспективи. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. №30. С. 128 - 132.
3. Сташкевич І. Аналіз продовольчої безпеки України: сучасні реалії та майбутні тренди. *Соціальний розвиток: економіко-правові проблеми*. 2025. №4. С. 12–24.

Abstract: The financial aspects of ensuring food security in Ukraine have been examined through the use of forward contracts, agricultural insurance, and state co-financing programs. Challenges related to market price fluctuations, insufficient investments, and risks from military conflicts and natural disasters have been analyzed, alongside the prospects for agricultural sector development through production modernization, international assistance, and effective financial resource management. It has been demonstrated that the integrated use of financial instruments can reduce economic losses and enhance the reliability of food supply.

Keywords: food security, financial instruments, forward contracts, agricultural insurance, state co-financing, agricultural sector, economic risks.

УДК 351.863

DOI 10.31521/978-617-7149-94-0-100

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Бурковська А.І., Ph.D

Миколаївський національний аграрний університет

<https://orcid.org/0000-0003-0563-6967>

Лагно Д.С., аспірант

Миколаївський національний аграрний університет

<https://orcid.org/0009-0000-3058-7306>

Анотація: Розглянуто фінансові механізми забезпечення продовольчої безпеки України в умовах економічної нестабільності. Проаналізовано роль форвардних контрактів, агрострахування та державного співфінансування у стабілізації доходів аграрних виробників та зменшенні ризиків, пов'язаних із коливаннями ринкових цін, тощо. Досліджено взаємозв'язок між ефективністю фінансових механізмів, довірою виробників до державної політики та можливістю забезпечення стабільного продовольчого забезпечення населення.

Ключові слова: продовольча безпека, фінансові механізми, економічна нестабільність, аграрний сектор, ризики.

Постановка проблеми. Забезпечення продовольчої безпеки є однією з ключових задач сучасної державної політики, оскільки воно визначає не лише фізичну доступність продуктів харчування, а й стабільність економіки та соціальну стійкість суспільства. В умовах економічної нестабільності, що проявляється у коливаннях ринкових цін, зменшенні інвестицій та ризиках воєнних і природних катастроф, забезпечення стабільного постачання харчових продуктів стає особливо складним. В таких умовах фінансові механізми виступають не лише інструментом регулювання економічних процесів, а й засобом мінімізації ризиків та підтримки надійності аграрного сектора.

Виклад основного матеріалу досліджень. Одним із важливих фінансових інструментів є форвардні контракти, які дозволяють виробникам і переробникам зафіксувати ціну на продукцію заздалегідь, знижуючи невизначеність, пов'язану з ринковими коливаннями [1]. Це забезпечує стабільність доходів фермерських господарств і дозволяє планувати виробничі процеси навіть у періоди економічної турбулентності. Разом із цим агрострахування відіграє ключову роль у захисті виробників від несподіваних втрат, викликаних природними катастрофами або воєнними ризиками [2].

Не менш важливою є роль державного співфінансування та підтримки аграрного сектору. Через субсидії та цільові програми держава стимулює